

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 274/08-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. júna 2008 predbežne prerokoval sťažnosť P., T., zastúpeného advokátom JUDr. L. M., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu a vlastníť majetok podľa čl. 46 a čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie a na ochranu majetku podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 6 Obo 301/2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. v T. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. mája 2008 doručená sťažnosť P., T. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu a vlastníť majetok podľa čl. 46 a čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie a na ochranu majetku podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) v konaní vedenom Najvyšším súdom

Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. 6 Obo 301/2006. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 12. mája 2008.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ 8. júla 1997 uzavrel so S., a. s. (ďalej len „poisťovňa“), zmluvu o vzájomnej spolupráci pri znižovaní škôd v oblasti ochrany hospodárskych zvierat (ďalej len „zmluva“). Na základe zmluvy sa poisťovňa zaviazala poskytnúť sťažovateľovi príspevok vo výške 150 000 Sk za účelom realizácie zábranného opatrenia, a to rekonštrukcie objektov na chov ošípaných. Podľa čl. IV bodu 10 zmluvy sa sťažovateľ zaviazal zotrvať v poistení poisťovne počas doby platnosti zmluvy, minimálne v rozsahu doterajšieho poistenia. Zmluva bola uzatvorená na dobu trvania do 31. januára 2003. Sťažovateľ sa v priebehu platnosti zmluvy poistil u iného poisťovateľa. Poisťovňa následne z tohto dôvodu zmluvu zrušila a domáhala sa vrátenia príspevku 150 000 Sk. Sťažovateľ sa bránil skutočnosťou, že príspevok použil na realizáciu zábranných opatrení, a preto neporušil povinnosť použiť ich na dohodnutý účel. Ďalej poukázal na to, že poisťovňa včlenením ustanovenia čl. IV bodu 10 do zmluvy porušila zákon č. 188/1994 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane hospodárskej súťaže“). Sťažovateľ podal návrh P. (ďalej len „úrad“) na rozhodnutie vo veci zneužitia dominantného postavenia na trhu ustanovením čl. IV bodu 10 zmluvy. Právoplatným rozhodnutím predsedníčky úradu sp. zn. 2004/DZ/P/2/178 z 24. septembra 2004 (ktorým na základe rozkladu podaného poisťovňou bolo zmenené rozhodnutie úradu sp. zn. 2004/DZ/2/1/076 z 8. apríla 2004) bolo vyslovené, že ustanovenie zmluvy, podľa ktorého *„Organizácia sa zaväzuje zotrvať v poistení S., a. s. po dobu platnosti zmluvy, minimálne v rozsahu doterajšieho poistenia“*, je zneužitím dominantného postavenia na relevantnom trhu poistenia hospodárskych zvierat podľa § 7 ods. 1 v spojení s § 7 ods. 4 zákona o ochrane hospodárskej súťaže. Poisťovňa ešte počas správneho konania podala proti sťažovateľovi Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) žalobu o vrátenie sumy 150 000 Sk. Rozsudkom krajského súdu sp. zn. 53 Cb 85/2000 z 25. septembra 2006 bolo žalobe vyhovené. Sťažovateľ podal proti rozsudku odvolanie. Rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 6 Obo 301/2006 z 21. februára 2008 bol rozsudok krajského súdu potvrdený. Napriek skutočnosti, že sťažovateľ v priebehu celého konania poukazoval na existenciu rozhodnutia úradu, všeobecné sudy toto rozhodnutie nezohľadnili pri posudzovaní

oprávnenosti žalobného nároku a sporné ustanovenie zmluvy posúdili po právnej stránke opačne ako úrad, keď dospeli k záveru, že čl. IV bod 10 zmluvy nie je v rozpore so zákonom o ochrane hospodárskej súťaže. Rozsudok najvyššieho súdu bol doručený právnemu zástupcovi sťažovateľa 26. marca 2008.

Podľa názoru sťažovateľa rozsudkom najvyššieho súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa podľa ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu. Treba považovať za zdroj právnej neistoty situáciu, keď o jednom a tom istom úkone dva rôzne najvyššie štátne orgány (úrad a najvyšší súd) rozhodnú právoplatne úplne protichodným spôsobom. Kým úrad rozhodol, že sporné ustanovenie zmluvy je v rozpore so zákonom, najvyšší súd ho považoval za súladné so zákonom. Podľa § 135 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku je všeobecný súd viazaný rozhodnutím iných orgánov, vrátane rozhodnutia, že bol spáchaný iný správny delikt postihnutelný podľa osobitných predpisov. Podľa názoru sťažovateľa porušenie zákona o ochrane hospodárskej súťaže je správnym deliktom. Krajský súd i najvyšší súd preto boli viazaní rozhodnutím úradu a nemohli posúdiť tú istú vec po právnej stránke odlišne. Preto právny názor, podľa ktorého rozhodnutie úradu nemá vplyv na posúdenie otázky vrátenia finančných prostriedkov pri odstúpení od zmluvy, treba považovať za nesprávny a rozporný s § 135 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Sporné ustanovenie zmluvy bolo v rozpore s právom a v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka malo byť považované za neplatné.

Sťažovateľ žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu najvyšším súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Obo 301/2006 s tým, aby rozsudok z 21. februára 2008 bol zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie. Požaduje tiež priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 393 836 Sk, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia advokátom v sume 15 680 Sk.

Z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 6 Obo 301/2006 z 21. februára 2008 vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok krajského súdu č. k. 53 Cb 85/2000-109 z 25. septembra 2006. Podľa názoru najvyššieho súdu predmetnou zmluvou došlo zo strany poisťovne k zníženiu rizika s vyplácaním poistného a využitím finančného príspevku od poisťovne sťažovateľovi,

sťažovateľ znížil riziko vzniku nákazy zvierat, ako aj riziko škôd na majetku. Článok IV bod 10 zmluvy svojím obsahom neodporuje zákonu, neobchádza ho a neprieči sa zákonu ani dobrým mravom. Toto konštatovanie vyplýva z rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 210/01 z 30. septembra 2002. Toto rozhodnutie je pre posúdenie otázky platnosti čl. IV bodu 10 zmluvy platné a pre všetkých záväzné. Rozhodnutie úradu riešilo otázku zneužívania dominantného postavenia poisťovne, pričom konštatovalo, že konanie poisťovne spočívajúce v stanovení povinnosti podľa čl. IV bodu 10 zmluvy zotrvať v poistení počas 5 rokov a 7 mesiacov nemá povahu zneužitia dominantného postavenia na relevantnom trhu poistenia, lebo povahu zneužitia má iba v rozsahu doterajšieho poistenia. Úrad nemá oprávnenie posudzovať otázku vrátenia finančných prostriedkov pri odstúpení od zmluvy a jeho rozhodnutie nenahrádza rozhodnutie súdu, ktorý je jedine oprávnený rozhodnúť o platnosti, resp. neplatnosti zmluvy (jej časti).

Z rozhodnutia predsedníčky úradu sp. zn. 2004/DZ/P/2/178 z 24. septembra 2004 vyplýva, že ním bolo zmenené rozhodnutie úradu sp. zn. 2004/DZ/2/1/076 z 8. apríla 2004 tak, že konanie poisťovne spočívajúce v zakotvení povinnosti sťažovateľa podľa čl. IV ods. 10 zmluvy v znení „*Organizácia sa zaväzuje zotrvať v poistení v S., a. s., po dobu platnosti zmluvy, minimálne v rozsahu doterajšieho poistenia*“, je zneužitím dominantného postavenia na relevantnom trhu poistenia hospodárskych zvierat podľa § 7 ods. 1 v spojení s § 7 ods. 4 zákona o ochrane hospodárskej súťaže. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 29. septembra 2004.

Z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 210/01 z 30. septembra 2002, ktorý si ústavný súd zadovážil, vyplýva, že ním bol zmenený rozsudok krajského súdu č. k. 34 Cb 38/99-60 z 24. mája 2001 o určení, že čl. IV bod 10 zmluvy je neplatný, tak, že žaloba sťažovateľa proti žalovanej poisťovni o určenie čiastočnej neplatnosti zmluvy bola zamietnutá. Podľa názoru najvyššieho súdu sporným ustanovením nedošlo k porušeniu zákona o ochrane hospodárskej súťaže. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 22. novembra 2002.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu tento nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany

ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

Sťažovateľ považuje rozsudok najvyššieho súdu za porušenie označených základných práv preto, lebo závery tohto rozsudku týkajúce sa platnosti sporného ustanovenia zmluvy sú opačné ako právoplatne vyjadrené stanovisko úradu. Kým totiž podľa úradu sporné ustanovenie zmluvy je v rozpore so zákonom o ochrane hospodárskej súťaže, najvyšší súd i napriek tomu považuje sporné ustanovenie zmluvy za platné. Tento stav je podľa názoru sťažovateľa v rozpore s ustanovením § 135 Občianskeho súdneho poriadku a s princípom právnej istoty.

Z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 210/01 z 30. septembra 2002 vyplýva, že sťažovateľ v postavení žalobcu viedol proti poisťovni v postavení žalovanej spor o vyslovenie neplatnosti čl. IV bodu 10 zmluvy v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 34 Cb 38/99. Vyslovenia čiastočnej neplatnosti zmluvy sa domáhal pre rozpor sporného ustanovenia zmluvy so zákonom o ochrane hospodárskej súťaže. Žalobu sťažovateľa však najvyšší súd právoplatne zamietol. Znamená to, že vo vzájomnom vzťahu medzi sťažovateľom a poisťovňou bolo týmto rozsudkom právoplatne vyriešené, že sporné ustanovenie zmluvy je platné. Všeobecné súdy v uvedenom konaní mali riešiť otázku súladu sporného ustanovenia zmluvy so zákonom o ochrane hospodárskej súťaže, hoci o takejto otázke má právomoc rozhodovať úrad. V čase tohto súdneho konania úrad o tejto veci

nekonal, lebo nebol podaný príslušný návrh. Za takéhoto stavu vzhľadom na ustanovenie § 135 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku mali všeobecné sudy na výber. Mohli postupovať tak, že prerušia konanie a uložia sťažovateľovi ako žalobcovi podať návrh úradu na posúdenie sporného ustanovenia zmluvy z pohľadu zákona o ochrane hospodárskej súťaže. Bolo tiež možné postupovať tak, že posúdenie sporného ustanovenia zmluvy vykonajú všeobecné sudy samé v rámci riešenia predbežnej otázky. Vybrali si druhé riešenie a otázku platnosti sporného ustanovenia zmluvy samé posúdili. Až po skončení tohto súdneho konania podal sťažovateľ návrh úradu, aby tento vyslovil, že sporné ustanovenie zmluvy je v rozpore so zákonom o ochrane hospodárskej súťaže. Úrad napokon vydal právoplatné rozhodnutie, ktorým vyslovil protizákonnosť sporného ustanovenia zmluvy.

Sťažovateľ potom, ako mu bolo doručené právoplatné rozhodnutie úradu, mal postupom podľa § 228 ods. 1 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku podať návrh na obnovu konania vo veci vedenej krajským súdom pod sp. zn. 34 Cb 38/99 s poukazom na právoplatné rozhodnutie úradu, ktoré bolo vydané po právoplatnom skončení súdneho konania. Takýmto postupom mohol sťažovateľ dosiahnuť zosúladenie rozsudku všeobecného súdu vo veci čiastočnej neplatnosti zmluvy s právoplatným rozhodnutím úradu. Sťažovateľ však takto nepostupoval.

Napadnuté skutkové a právne závery najvyššieho súdu nemožno považovať za arbitrárne, resp. za zjavne neodôvodnené. Najvyšší súd pri rozhodovaní o žalobe poisťovne o vrátenie 150 000 Sk už nemohol posúdiť otázku platnosti sporného ustanovenia zmluvy inak, ako bola táto otázka posúdená v skoršom konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 34 Cb 38/99. Tento právoplatný rozsudok bol totiž aj pre najvyšší súd záväzný.

Možno konštatovať, že sťažovateľom vytýkaný nesúlads napadnutého rozsudku najvyššieho súdu a rozhodnutia úradu je v konečnom dôsledku zapríčinený nedostatočnou procesnou aktivitou sťažovateľa. Preto obстоjí záver, že sťažnosť je zjavne neopodstatnená.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. júna 2008